

SZLAVISZTIKA ALAPSZAK

A SZAKOT GONDOZÓ INTÉZET:

Szláv és Balti Filológiai Intézet

SZAKDOLGOZATTAL ÉS ALAPSZAKOS ZÁRÓVIZSGÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

Formai követelmények:

- A dolgozatot nyomtatva, kötve vagy fűzve kell benyújtani, kb. 40.000 karakter terjedelemben, Times New Roman 12-es betűtípussal, 1,5 sortávolsággal.
- A terjedelemben csak a tényleges szövegdalok számítanak bele, és az idézetek mennyisége nem haladhatja meg a dolgozat terjedelmének egyharmadát.

Tartalmi követelmények:

- A szakdolgozat témáját az adott szakirányon oktatott témakörökből lehet választani.
- A hallgatóknak bizonyítaniuk kell, hogy képesek az elsajátított ismeretek szintetizálására, az alapfokozat szintjének megfelelő tudományos kérdések megértésére és ilyenek önálló felvetésére, megoldására, az értekezésben megkívánt módszertani (filológiai) és stilisztikai eljárások alkalmazására.
- Az alapszakon követelmény, hogy a szakdolgozat írója feldolgozza a téma fontosabb régi és újabb szakirodalmát.
- A szakdolgozat formájának a megválasztását a konzulenssel egyeztetni kell.
- A szakdolgozat nyelve elsősorban a szakirány nyelve, de egyeztetett esetben lehet a magyar vagy a szakdolgozó anyanyelve is.

Értékelés:

Ötfokozatú skálán (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen) **BA**

szakzárás követelményei:

A záróvizsgára való bocsátás feltétele az elfogadott szakdolgozat, az előírt tanegységek elvégzése és a kötelező kreditmennyiség megszerzése.

A záróvizsga a szakirány előírásai szerint állhat írásbeli és szóbeli részből, vagy csak szóbeli számonkérésből (tekintettel arra, hogy a nyelvi vizsga előfeltételként szerepel). A záróvizsgán a hallgatóknak bizonyítaniuk kell, hogy elsajátították a képesítési követelmények és a tanterv által előírt legfontosabb ismereteket, és hogy a szóbeli kifejezőképességük megfelel az előírt nyelvi szintnek.

A szóbeli vizsga által ellenőrzött ismeretek közé nyelvészeti, irodalmi/irodalomtörténeti és kultúrtörténeti témák tartoznak, azaz a záróvizsga komplex szigorlat jellegű, de sor kerülhet a diplomamunkára vonatkozó kérdésekre is.

A záróvizsga menete és értékelése:

A záróvizsga eredménye: a részvizsgák átlaga, a szakirányok előírásai szerinti esetleges súlyozással.

TÉTELEK, ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK AZ EGYES SZAKIRÁNYOKON:

A) Bolgár szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A bolgár nyelv fejlődésének korszakai.

5. A bolgár nyelv fonetikai rendszere (hang, fonéma, írásjel, csoportosítás).
6. Az igék rendszere a mai bolgár nyelvben.
7. A bolgár névszói rendszer (főnév, melléknév, számnév, névmás, a határozott névelő használata).
8. A bolgár határozószó, módosítószó, kötőszó, elöljárószó, hangutánzószó és indulatszó. (HeH3MeHHeMH AVMH).
9. A mondat. A mondatrészek fajtái és meghatározásuk. A mondatfajták.
10. A összetett mellé- és alárendelő mondat. Fajtáik.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturológia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. A bolgár irodalmi korszakok és jellemzőik.
5. Az újjászületés korszakának irodalma: a XIX. század 60-70-es éve.
6. Ivan Vazov — az újbolgár irodalom megalapítója.
7. A bolgár irodalom kapcsolódása az európai irodalmi irányzatokhoz a XIX. század végén és a XX. század elején.
8. A bolgár szimbolizmus költészetének átalakulása: a XX. század tárgyiasított költészete.
9. A két világháború közötti korszak prózairodalma.
10. A bolgár regény a XX. század második felében.

B) Cseh szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. Cseh nyelvtörténeti korszakok, a cseh és a szlovák nyelv viszonya.
5. Cseh lexikológia és lexikográfia.
6. A cseh nyelv hangrendszere.
7. A cseh nyelv alaktani rendszere.
8. A cseh szóképzés alapjai.
9. A cseh mondat funkcionális szemszögből.
10. A cseh irodalmi nyelv és a köznyelv viszonya (spisovná vs. obecná cestina).

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturológia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. A cseh klasszicista líra jellegzetességei és fő képviselői.
5. Az irodalom szerepe és az irodalmi nyelv problémái a nemzeti ébredés korában.
6. A cseh nemzeti romantika és európai összefüggései.
7. A 19. század végének lírai törekvései a cseh irodalomban.
8. A modernizmus és az irodalmi avantgárd a cseh költészetben.
9. Prózai törekvések az első csehszlovák köztársaság korában.
10. A cseh dráma fejlődése a 20. század első felében.

C) Horvát szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.

3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. Hangtan és fonológia (hangképzés, a horvát nyelv hangjainak leírása és csoportosítása, a fonémák és allofonjaik, a fonémák eloszlása).
5. Az ige (az ige mondattani és jelentéstani leírása, az igék csoportosítása, az igeragozás jellemzői, az ige használata).
6. A főnév (a főnév mondattani és jelentéstani leírása, a főnevek csoportosítása, a főnevek ragozásának jellemzői, a főnév használata).
7. A determinánsok, a névmások és melléknevek (mondattani és jelentéstani leírásuk, csoportosításuk, a ragozásuk jellemzői, a melléknevek fokozása, használatuk).
8. A határozószó (mondattani és jelentéstani leírása, a határozószók csoportosítása, használata).
9. A mondat. A mondatrészek fajtái és meghatározásuk. A mondatfajták.
10. A összetett mellé- és alárendelő mondat. Fajtáik.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturológia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. Az illír mozgalom és a romantika kialakulása és irányzatai.
5. A horvát romantikus líra tematikája, stílusának jellemzői és fő képviselői.
6. A horvát regény kialakulása.
7. A horvát realista elbeszélés és regény.
8. A horvát modern költészet kialakulása, fő irányzatai és képviselői.
9. A két világháború közötti korszak irányzatai és meghatározó képviselői.
10. A 20. század második felének irodalmi irányzatai és törekvései.

D) Lengyel szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A lengyel nyelvtörténeti korszakok jellemzői.
5. A lengyel szókincs rétegei.
6. A hangképző szervek működése és a lengyel nyelv hangrendszere.
7. A lengyel nyelv szófajrendszere, grammatikai kategóriák.
8. A lengyel nyelv alaktani rendszere.
9. A lengyel szóképzés alapjai.
10. A lengyel nyelv szintaktikai rendszere (mondatrészek, mondatfajták és struktúráik).

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. Szláv kulturológia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. Az 1795-1863 közötti korszak irodalmának jellemzése.
5. A lengyel romantika jellemző műfajai, legfőbb művei.
6. A 19. századi lengyel komédia.
7. Regény és novella a lengyel pozitivisták irodalmában — pozitivisták eszmék ábrázolásának módszerei.
8. Az Ifjú Lengyelország főbb vonásainak jellemzése — költők, irodalmi programok.
9. A két világháború közötti korszak irodalmi csoportjainak jellemzése.
10. A II. világháború és a háború utáni időszak irodalmának jellemzése.

E) Orosz szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A keleti szláv írásbeliség kezdetei (Az egyházi szláv—keleti szláv diglosszia. A két nyelvet egymástól megkülönböztető vonások. Az óegyházi szláv idomulása a beszélt nyelvhez: az orosz szerkesztésű egyházi szláv sajátosságai).
5. Az orosz főnév lexikai-szemantikai csoportjai és grammatikai kategóriái, e kategóriák típusai.
6. Az ige lexikai-szemantikai kategóriái, tipikus (csak igei grammatikai) kategóriái.
7. A szó szerkezet és a mondat. A predikativitás. A szintaktikai kapcsolatok típusai. A mondat szerkezetének leírása az állítmány valenciája alapján.
8. A transzformációs mondattan alapfogalmai. Az egy- és több bázisú transzformációk és az általuk generált transzformátumok.
9. A lexikológia tárgya. Szinonímia, antonímia, paronímia, metonímia. A poliszémia és a homonímia közti különbség.
10. Az orosz hangrendszer általános jellemzése. Zöngés-zöngétlen, kemény-lágy mássalhangzók. A szóhangsúly és a hangsúlytalan magánhangzók redukciója. A fonéma fogalma.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturologia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. Folklor: a mítoszok, a mesék és a bilinák keletkezése és műfaji ismérvei.
5. Irodalomtudomány: hagyománykövetés és újítás az orosz formalista iskola elméletében.
6. Az orosz irodalom korszakai — a régi és a XVIII. századi orosz irodalom sajátosságai.
7. Orosz irodalom a XIX. század első felében.
8. Orosz irodalom a XIX. század második felében.
9. Az orosz líra és dráma a századfordulón és a XX. században.
10. Az orosz próza a századfordulón és a XX. században.

F) Szerb szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. Bevezetés a szerb nyelv rendszerének tanulmányozásába.
5. A szerb nyelv fonetikája és fonológiája.
6. A szerb nyelv szófajrendszere és grammatikai kategóriái.
7. A szerb nyelv alaktani rendszere.
8. A szerb szóképzés alapjai.
9. A szerb nyelv szintaktikai rendszere (szintaktikai egységek, mondatrészek, mondatok fajtái és struktúrái, az ige és főnév alakjainak funkciója és jelentése a mondatban).
10. A szerb nyelv tagolódása, a szerb helyesírás alapvető szabályai.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturologia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.

4. A nyelvújítás és a népdalgyűjtés, mint a szerb romantika alapjai.
5. A szerb romantikus líra tematikája, stílusának jellemzői és fő képviselői.
6. Az epikus költészet és a dráma irányzatai és főbb alkotásai.
7. A realista elbeszélés és a regény a szerb irodalomban.
8. A modern költészet kialakulása, irányzatai és fő képviselői.
9. Irodalmi irányzatok és képviselőik a 20. század első felében.
10. A 20. század második felének irodalmi periódusai és irányzatai.

G) Szlovák szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A szlovák irodalmi nyelv története.
5. A szlovák nyelv tagolódása.
6. A szlovák nyelv fonetikája, fonológiája, prozódiai sajátosságai.
7. A szlovák szóképzés alapjai.
8. A szlovák nyelv szófajrendszere és grammatikai kategóriái.
9. A szlovák nyelv alaktani rendszere.
10. A szlovák nyelv szintaktikai rendszere (szintaktikai egységek, mondatrészek, a mondatok fajtái és struktúrái).

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturologia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. A szlovák romantika kiemelkedő képviselői.
5. A szlovák líra, epika és dráma a realizmus korszakában.
6. A 19. századi szlovák novella-irodalom képviselői.
7. A szlovák modernizmus jellegzetes lírai szerepei.
8. Epikai törekvések és irányzatok a két világháború közötti szlovák irodalomban. Expresszionizmus, lírizáló próza, a szüzsé költők.
9. A politika és költészet viszonya a két világháború közötti szlovák irodalomban.
10. A szlovák nemzeti és kulturális törekvések az első Csehszlovák Köztársaság és a Szlovák Állam idején.

H) Szlovén szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A szlovén magánhangzó- és mássalhangzórendszer.
5. A főnevek ragozása (hímnem, nőnem, semlegesnem és kivételek).
6. Az igei alakok használata (ragozás, személy, szám, idő, mód, igenem).
7. A melléknév (ragozás, határozott és határozatlan alakok, fokozás).
8. A személyes, birtokos és mutató névmások használata.
9. A számnév.
10. A szlovén nyelv története — az irodalmi nyelv kialakulása előtt és után.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturologia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. A romantika kialakulása, jellemzői és fő képviselői.
5. A realista elbeszélés és a regény.
6. A szlovén modern kialakulása, irányzatai és fő képviselői.
7. Expresszionizmus a szlovén irodalomban.
8. Szociális realizmus a két háború közötti korszakban.
9. A második világháború irodalma Szlovéniában.
10. A 20. század második felének irodalmi szakaszai és irányzatai.

I) Ukrán szakirány

Nyelvészet

1. A nyelvek osztályozásának szempontjai. A szláv nyelvek genetikai és tipológiai osztályozása.
2. Hangfejlődési tendenciák és analógiás hatások a szláv nyelvekben. A hangváltozások és okaik.
3. A magyar szlavisztika kiemelkedő képviselői: Asbóth Oszkár, Melich János, Kniezsa István, Hadrovics László.
4. A keleti szláv írásbeliség kezdetei (Az egyházi szláv—keleti szláv diglosszia. A két nyelvet egymástól megkülönböztető vonások. Az óegyházi szláv idomulása a beszélt nyelvhez: keleti szláv szerkesztésű egyházi szláv sajátosságai)
5. Az ukrán szókinccs történeti rétegei
6. Az ukrán főnév lexikai-szemantikai csoportjai és grammatikai kategóriái, e kategóriák típusai.
7. Az ige lexikai-szemantikai kategóriái, tipikus (csak igei grammatikai) kategóriái.
8. A szó szerkezet és a mondat. A predikativitás. A szintaktikai kapcsolatok típusai. A mondat szerkezetének leírása az állítmány valenciája alapján.
9. A lexikológia tárgya. Szinonímia, antonímia, paronímia, metonímia. A poliszémia és a homonímia közti különbség.
10. Az ukrán hangrendszer általános jellemzése. Zöngés-zöngétlen, kemény-lágy mássalhangzók. A szóhangsúly és a hangsúlytalan magánhangzók redukciója. A fonéma fogalma.

Irodalom

1. A szláv népek kulturális fejlődésének sajátosságai (korok, kölcsönhatások, szimbólumok).
2. A szláv kulturologia: a szláv kultúrák öntudatra ébredésének folyamata és jellegzetességei.
3. A szláv irodalmak összefoglaló áttekintése.
4. A barokk szerepe az ukrán irodalomban.
5. Az ukrán irodalom fejlődése a Sevcsenko előtti korszakban.
6. Az ukrán romantikus líra tematikája, jellemzői és képviselői
7. Az ukrán regény a 19. század második felében.
8. Az ukrán dráma fejlődése a XIX században.
9. Irodalmi irányzatok és képviselőik a 20. század első felében.
10. A 20. század második felének irodalmi irányzatai.

AZ OKLEVÉL MINŐSÍTÉSE

2008/2009-es tanévben végzők esetén: Az oklevél minősítését a szakdolgozatra kapott és az alapszakos záróvizsgán megszerzett érdemjegyek számtani átlaga adja, egész számra kerekítve. **2009/2010-es tanévtől végzők esetén végzők esetén:** A BA-oklevél minősítését a Szakdolgozat, a Záróvizsga és a nyelvi vizsga eredménye adja.